

ROK 2025

shrnutí

ombudsman

veřejný ochránce práv

dětský ombudsman

ochránce práv dětí

- 9 349** přijatých podnětů (z toho 1 345 se týkalo dětí)
- 549** úřadům jsme vytkli jejich chyby
- v **98 %** případů úřady po našem zásahu chybu napravily
- 6 044** lidí využilo naši informační linku
- 169** podaných legislativních připomínek
- 11** natočených podcastů
- 128** zveřejněných tiskových zpráv a webových aktualit
- 6** vydaných Zpravodajů
- 300+** zveřejněných příspěvků na Facebooku
- 18 700+** sledujících na sociálních sítích

PROSAZOVALI JSME ZMĚNY

Narození – škola – práce a samostatný život podle svého. Tak plyne život většiny lidí. Čeká totéž lidi s postižením? Nebo... narození – škola – ústav, odkud jiné cesty nevedou?

Deinstitucionalizace aneb Od péče v ústavech k podpoře lidí s postižením v jejich přirozeném prostředí a v komunitě

Nezávislý život respektující potřeby, zájmy a individualitu lidí s mentálním postižením není utopie. O tom jsme se na vlastní oči přesvědčili v Chráněném bydlení Naplno v Lišově. Zároveň nás ale zajímala i realita lidí, kteří mají zkušenost s životem v nevhodných ústavech. Potvrdili nám to, co všichni tušíme. Chybí jim hlavně svoboda dělat věci podle sebe, důstojnost, soukromí a blízcí lidé. Chystáme doporučení adresované státu, krajům a dalším institucím, kde se právě tyhle informace odrazí.

Chceme věci měnit a víme, že klíčem je spolupráce. Proto jsme pozvali na kulatý stůl odborníky z celého Česka. Debatovali jsme se zástupci ministerstev, krajů, obcí, neziskovek, akademiků, sebeobhájců, poskytovatelů služeb i pečujícími rodiči.

V neposlední řadě jsme prosadili své připomínky do strategických plánů vlády k procesu deinstitucionalizace.

**NA ZMĚNY
NEČEKÁME.
POMÁHÁME
JE TVOŘIT.**

Radíme veřejným institucím, jak být přístupnější

Bezbariérové budovy, srozumitelné informace, služby a zboží bez zbytečných překážek – o takové Česko nám jde. Těžít z něj budou jak lidé s postižením, tak třeba ti se zlomenou nohou, kočárkem nebo sluchátky v uších. Sepsali jsme praktické rady pro veřejné instituce, jak se s nepřístupností vypořádat.

A začali jsme u sebe. Pracujeme na tom, aby naše akce, budova a vůbec všechno, co posíláme do světa, bylo co nejpřístupnější. Naši Kancelář pro nás otestovali lidé se sluchovým, zrakovým a tělesným postižením. Nyní odstraňujeme bariéry, na které nás upozornili.

Chceme srozumitelnější úřady

Pokračujeme v maratónu za srozumitelnější komunikací úřadů. Úřední texty, které nikdo nechápe, totiž neplní svůj účel. Máme radost, že některé instituce aktivně pracují na změně k lepšímu. Pomáhali jsme v tom Vězeňské službě, Ministerstvu spravedlnosti či Policii. A pokračujeme i dál! Víme, že se vyplatí začínat věci včas, a proto na Univerzitě Palackého v Olomouci vyučujeme předmět pro budoucí úředníky „Psaní úředních textů“.

**UČÍME ÚŘEDNÍKY
PSÁT SROZUMITELNĚ!**

PROVÁDĚLI JSME VÝZKUMY

Jak Česko plní své povinnosti z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením?

Problematické oblasti života v Česku z pohledu dětí a mladých lidí (11-25 let)

Cizojazyčná elektronická podání

Šetření stížností ve zdravotnictví správními orgány

Uvolňování žáků z tělesné výchovy

YDALI JSME DOPORUČENÍ

Přístupnost veřejných budov a služeb lidem s postižením

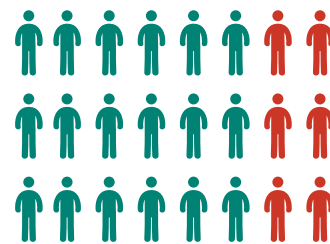
Vyjádření k volebnímu právu lidí s postižením pro Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením

45 000

lidí v ČR má omezenou svéprávnost

1 ze 4

z nich má omezené volební právo

75%

25%

svéprávnost omezená, volební právo NE

omezené i volební právo ANO

STALI JSME SE NÁRODNÍ LIDSKOPRÁVNÍ INSTITUCÍ (NHRI)

V červenci 2025 jsme se stali národní lidskoprávní institucí (NHRI), která doplňuje stávající systém ochrany lidských práv v Česku o nezávislý pohled. Nově se zabýváme širšími tématy, jako jsou třeba práva obětí trestných činů, bydlení nebo dostupnost právní pomoci.

Lidskoprávních témat k řešení je mnoho a my chceme být efektivní. Proto jsme se pustili do strategického plánování priorit. V rámci lidskoprávní „inventury“ jsme shromáždili systémová témata z jednotlivých agend ombudsmana. Nejprve mapujeme současné problémy týkající se lidských práv a fungování úřadů. Pak ombudsman a dětský ombudsman zvolí priority, kterými se budeme v dalších letech zabývat.

O spolupráci jsme požádali také veřejnost. Sbírali jsme témata, s nimiž se potýkají jednotlivci i neziskové organizace. Obdrželi jsme 804 námětů.

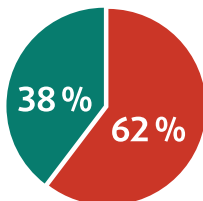
POD STŘECHOU KANCELÁŘE VZNIKL DĚTSKÝ OMBUDSMAN

O práva dětí se od 1. 7. 2025 v České republice komplexně stará úřad dětského ombudsmana. Systémově sleduje a prosazuje práva dětí podle Úmluvy o právech dítěte i dalších mezinárodních smluv. Kromě toho se významně rozšířil okruh subjektů, jejichž činnost nás zajímá: školy, Cermat, organizace doprovázející pěstouny či zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

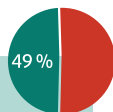
Dále může dětský ombudsman vstupovat do vybraných soudních řízení a hájit v nich zájmy konkrétního dítěte. Má pravomoc navrhnout zahájení řízení o omezení osobní svobody dítěte (např. o jeho umístění do zdravotnického nebo sociálního zařízení – tzv. detenční řízení). Současně je jeho úkolem i osvěta a vzdělávání. V neposlední řadě naslouchá mladé generaci a její názory zprostředkovává dalším institucím. K tomu získá svůj poradní tým složený ze zástupců dětí.

ČR neplní své závazky vůči lidem s postižením ani z poloviny

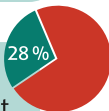
Stejné zacházení se všemi

Stát se málo zajímá, jaké problémy lidé s postižením mají.

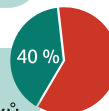
Rovnost před zákonem

Stát pořád omezuje svéprávnost.

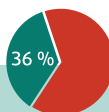
Nezávislý způsob života

Stát nemá plán na zrušení ústavů.

Práce a zaměstnání

Ve srovnání s lidmi bez postižení mají lidé s postižením zaměstnání jen v polovině případů.

% - míra plnění závazků státu

Co trápí děti a mladé?

11-14 let

48 % duševní zdraví

39 % sociální síť

39 % systém vzdělávání

39 % výchova v rodině

15-25 let

62 % duševní zdraví

59 % bydlení

57 % systém vzdělávání

48 % pracovní uplatnění

% - „naprosto zásadní“ a „spíše zásadní“ v otázce „Máme podle Tebe v Česku problémy v těchto oblastech?“

Lidem po změně pohlaví jsme ulehčili cestu k novému vysokoškolskému diplomu

Pokud lidé prošli změnou pohlaví, řešili dříve problémy spojené s neaktuálními údaji ve svém vysokoškolském diplomu. Prosazovali jsme, aby jim školy vydávaly diplomy nové. To se podařilo, a navíc díky nám za nový diplom nic neplatí.

Podnikli jsme kroky k ochraně týraných psů

Chovatelka držela své psy v kotcích, nevenčila je,... Krajská veterinaria navrhla, aby městský úřad psy odebral, ale nestalo se. Během našeho šetření proběhl soud, který pro ženu znamenal i zákaz chovu. Příklad ukázal, že je problém, když za jednu věc odpovídají dva úřady.

Vysvětlili jsme úřadu, proč má matce vyplatit dávku na provizi pro realitku

Mamince s dětmi končilo nouzové ubytování, a tak si našla nájem – s kaucí a provizí realitce. Potřebovala kvůli tomu od úřadu práce mimořádnou okamžitou pomoc, ale dostala ji jen na kauci. Prý existují byty bez provize. Nakonec úřady uznaly naše argumenty o dlouhodobé výhody bytu a žena peníze dostala.

Pomohli jsme opatrovanému muži získat občanský průkaz

Muž s omezenou svéprávností byl bez občanského průkazu, i když tomu nový opatrovnický rozsudek nebránil. Veřejný opatrovník (město) mu s žádostí o doklad nepomohl, nevšiml si totiž změny v rozsudku. Po našem upozornění to napravil.

Zastali jsme se ženy, která byla nezákonně sterilizována a roky čekala na spravedlnost

Žena marně žádala Ministerstvo zdravotnictví o odškodnění za protiprávní sterilizaci. Podpořili jsme ji právními argumenty a doporučili jí obrátit se na soud. Ten vrátil věc k dalšímu řízení a ministerstvo ženě přiznalo odškodnění 300 tisíc Kč.

Postavili jsme se za oběť trestného činu

Dívka, oběť pohlavního zneužití, požádala Ministerstvo spravedlnosti o peněžitou pomoc. Té se nedočkala, ministerstvo dovodilo z trestního rozsudku, že čin „spoluzavinila“. Podle nás ale rozsudek nic takového neuváděl. Ministerstvo argumenty přijalo a pomoc vyplatilo.

Podpořili jsme zajištění odborné péče ve výchovném ústavu

Ve výchovném ústavu, který se specializuje i na péči o chlapce s drogovými problémy, chyběli tomu odpovídající odborníci. Komunikovali jsme s Ministerstvem školství, aby zařízení v hledání personálu podpořilo. S ústavem nyní spolupracuje psycholog a adiktolog.

